

Hepimiz yenik insanlarız aslında

Ödüllü öykücü Türker Ayyıldız, yeni kitabı "Şikeste"de yenik düşmüş taşra insanlarını anlatıyor. Yazar, "Yaşadığımız coğrafya bize yenilmişliği dayatıyor. Sistemin, dinin baskıyla mücadele ediyoruz" diyor

İlk hikâye kitabı *Vapurlara Küsmek* ile 2011 Orhan Kemal Öykü Ödülü'nü kazanan Türker Ayyıldız, kısa süre önce *Yapı Kredi* Yayınları'ndan çıkan *Şikeste*'de taşra insanlarını anlatıyor. Karakterlerini, "Her insan ayrı bir dünyadır" cümlesini kanıtlarcasına tüm yönleriyle resmediyor. Ayyıldız'ın kitabına adını veren *Şikeste* adlı öykü, bozkırın orta yerindeki bir kasabada yaşayan, hayata 1-0 yenik başlamış insanların umutlarına, umutsuzluklarına ayna tutuyor örneğin.

Klasik öykü geleneğine bağlı olan yazarın kahramanları, hayatta sıklıkla karşımıza çıkan "gerçek" insanlar. Yazarla son kitabı ve öykü hakkında konuştuk.

Öykülerinizde taşrada yaşayan, sıradan insanlar başrolde. Bu karakterler ve dünyaları üzerinde yoğunlaşmanızın sebebi nedir?

Taşrada doğdum ve büyüdüm. Yozgat Boğazlıyanlıyım. Hâlâ da memleketimle bağımı koparmadım; yakınlarım, arkadaşlarım var orada. 11 yaşındayken devlet parasız yatılı sınavını kazanıp evden ayrıldım. Yatılı okulda okurken yaşadığımız bölgeyle ilgili anılar, detayları zihninizde biriktiriyorsunuz. Dışarıdan bakan bir insan olarak orada gözup büyüyenlerin dikkatini çekmeyen ayrıntıları yakalayabiliyorsunuz. Ben yatılı okulda okurken şimdiki gibi e-mail, telefon yoktu. Mektup yazardık. Yaşadıklarımızı yazarak anlatır ve cevap beklerdik. Bir de taşra insanı anlatmayı sever. Anlatma geleneğinin olduğu bir yer taşra. Fakir Baykurt, Abbas Sayar gibi taşra hayatıyla özdeşleşmiş yazarları sevmem ve okumam da taşra insanı üzerinde yoğunlaşmama neden oldu. Ama bundan sonraki öykülerimde taşra

etkisi biraz azalacak. Çünkü, bunun üzerime yapışmasını istemem.

Hikâyelerinizde yenilmişlik duygusu da oldukça belirgin. Mesela kitabınıza adını veren *Şikeste*, "Bozkırın orta yerinde hiç kimse bir şey kazanamamıştı oysa" cümlesiyle bitiyor.

Yenilmişlik, salt taşrayla değil, yaşadığımız coğrafyayla ilgili. Bizimki gibi ülkelerde yaşayanlar sistemlerin ve dinin baskısıyla, töreyle, coğrafyanın getirdiği zorluklarla mücadele ediyor. Soma madeninde yakınlarını kaybeden insanlar, duruşma salonuna alınmadılar. Bu da ezilmişlik aslında. Bunun da görülmesi, öyküsünün yazılması lazım. Öykülere baktığımızda Kemalettin Tuğcu tarzı bir yenilmişlik hâli seziliyor farkındayım ama yaşadığımız hayat böyle ne yazık ki. Ben öykücü olarak gördüğüm, birbirine bağladığım olaylar üzerinden gidiyorum. Kattığım pek fazla bir şey yok.

Kurguyla oynuyorum sadece. Yenilmişliği yaşadığımız coğrafya dayatıyor bize.

Siyasi baskının insanlar üzerindeki etkisi de hissediliyor öykülerinizde. Mesela, *Yeşil Çip'te* taşrada işlettği kamyoncu lokantasında, 12 Eylül döneminde cezaevinde kendisine işkence yapan subayla karşılaşan bir karakter var. *Sağ Sol* da yine siyasi vurgusu olan bir öykü.

Bir öykü dergisi benden "Berkin Elvan" sayısı için öykü istemişti. *Sağ Sol* adlı öyküyü o sayı için yazdım. Berkin'in yaşlarındayken başımdan geçen bir olayı anlattım orada. 12 çocuk ve birkaç öğretmen, bir folklor gösterisi için yaşadığımız kasabanın bağlı

Türker Ayyıldız'la (solda) Özlem Ertan konuştuk.

olduğu şehre gittiğimizde şiddete maruz kalmıştık. Bu coğrafyada çocuk olup olmadığınızla kimse ilgilenmiyor. Bağlı olduğunuz okulun, çevrenin ya da kasabanın bir parçası olarak bakılıyor size. Orada acımasızlık, şiddet devreye giriyor. Siyaset yapmıyorum ama anlattığım kahramanın gerçeğinde siyaset varsa onu da yazmak zorundayım. Siyaset de hayatımızda var. Ben hâlâ korkarım Yozgat'a gitmeye, çocukken yaşadığım travma aklıma gelir.

12 Eylül 1980 darbesinden sonraki dönemde mi yaşadınız bu olayı?

Evet. O dönemde siyasi görüşler arasındaki ayrım çok keskindi. Aslında bu bir yüzleşme. 80 darbesinden sonra uzunca bir süre kimse bunları yazamadı. Çok daha ağır bedeller ödeyenler, yakınlarını kaybedenler oldu. 12 Eylül'ün izleri hâlâ görülüyor. *Yeşil Çip'te* anlattığım lokanta sahibi de amcam mesela. Amcamla arkadaşları geçmişten söz ettiklerinde 1960'ları, 70'leri anlatıyorlar ama 80 sonrasında gelindiğinde tüm anılar bitiyor. Çünkü o tarihten itibaren beraber değiştiler. Kimi cezaevine girmiş, kimi de kaçmış.

ÖZLEM ERTAN

FOTOĞRAF: UĞUR YURDAKAL

"Şiir yazarken de öykü anlatıyordum"

Geçmişte şiir kitabı da çıkarmıştınız. Sonra öyküye odaklandınız, değil mi?

Şiirle ilgilenmeye İzmir'de yatılı lisede okurken başladım. Rahmetli Müşfik Kenter, *Orhan Veli* oyunu için İzmir'e gelmişti. Öğretmenlerimiz bizi oyuna götürdü. İzledim ve Kenter'in yorumuna hayran oldum. Orhan Veli şiirlerini okudum önce, sonra da okul kütüphanesindeki tüm şiir kitaplarını bitirdim. Üniversitedeyken dergimiz vardı. Ben de arada sırada oraya bir şeyler kararlardım. Daha sonra pek çok amatör dergide şiirlerim yayımlandı. İş hayatına girince biraz uzak kaldım edebiyattan. Sonra çok sevdiğim bir dostumun babası olan Hilmi amcamın vasiyeti üzerine şiirlerimi *Kitapta* toplamaya karar verdim. Zor da olsa bunu başardım. Kitabı okuttuğum şairlere daha sonra düz yazılarını da

gönderdim. Onlar, öykülerimi daha başarılı buldular ve bu yolda devam etmemi önerdiler. Ancak ben şiirde de öykü anlatıyordum aslında; bunu fark ettim. Bir derdim varmış yani. Derken, öykülerim dergilerde yayımlanmaya başladı. Sonra öykü dosyama Orhan Kemal Öykü Yarışması'na gönderdim. Orada aldığım birincilik benim için bir dönemec oldu. 2010'da ilk öykümü yazdım, 2015'te ise ikinci hikâye kitabım *Şikeste* yayımlandı. Beş yıllık süre içinde 30-35 öykü kaleme aldım.

Yazın hayatınıza öyküyle devam etmeyi mi düşünüyorsunuz?

Evet, muhtemelen öyle olacak. Ancak roman yazmak gibi bir planım da var. Fakat bundan öyküyü roman için bir basamak olarak gördüğüm anlamı çıkmasın.